

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 62/21
Λουξεμβούργο, 15 Απριλίου 2021

Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα στην υπόθεση C-490/20
V.M.A. κατά Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo“

Επί του ζητήματος της αναγνώρισης στην Ένωση της γονικής σχέσης στην περίπτωση τέκνου έγγαμου ζεύγους του ίδιου φύλου, η γενική εισαγγελέας J. Kokott εκτιμά ότι πρέπει να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ της εθνικής ταυτότητας των κρατών μελών και του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας του τέκνου και των γονέων του

Ειδικότερα, ένα κράτος μέλος πρέπει να αναγνωρίζει τη γονική σχέση για τους σκοπούς της ασκήσεως των δικαιωμάτων που το δίκαιο της Ένωσης απονέμει στους πολίτες της Ένωσης. Μπορεί όμως να επικαλεστεί την εθνική του ταυτότητα και την αντίληψή του για την παραδοσιακή οικογένεια προκειμένου να αρνηθεί να αναγνωρίσει τον εν λόγω συγγενικό δεσμό ενόψει της έκδοσης πιστοποιητικού γεννήσεως σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο

Η διαφορά αφορά ένα έγγαμο ζεύγος δύο γυναικών, της V.M.A., υπηκόου Βουλγαρίας, και μίας υπηκόου Ηνωμένου Βασιλείου, που απέκτησαν ένα τέκνο στην Ισπανία, το κράτος μέλος κατοικίας τους. Στο πιστοποιητικό γεννήσεως που εκδόθηκε από τις ισπανικές αρχές, και οι δύο γυναίκες χαρακτηρίζονται ως «μητέρες» του τέκνου.

Η V.M.A. ζήτησε στη συνέχεια από την αρμόδια βουλγαρική αρχή να της χορηγήσει πιστοποιητικό γεννήσεως για τη θυγατέρα της, το οποίο είναι απαραίτητο για την έκδοση βουλγαρικού εγγράφου ταυτότητας, αναφέροντας τις δύο γυναίκες ως γονείς. Ο Δήμος Σόφιας (Βουλγαρία) την κάλεσε ωστόσο να υποδείξει ποια από τις δύο συζύγους είναι η βιολογική μητέρα, διευκρινίζοντας ότι το υπόδειγμα βουλγαρικού πιστοποιητικού γεννήσεως προβλέπει μόνο ένα τετραγωνίδιο για τη «μητέρα» και ένα άλλο για τον «πατέρα», καθένα δε από τα τετραγωνίδια αυτά μπορεί να περιέχει μόνο ένα όνομα. Μετά την άρνηση της V.M.A. να παράσχει τις ζητηθείσες πληροφορίες, η εν λόγω αρχή απέρριψε το αίτημά της.

Κατά τον Δήμο Σόφιας, η απόρριψη αυτή βασίζεται στην έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με τη βιολογική μητέρα και στο γεγονός ότι η εγγραφή δύο γονέων θηλυκού γένους σε πιστοποιητικό γεννήσεως είναι αντίθετη προς τη δημόσια τάξη της Βουλγαρίας, η οποία δεν επιτρέπει γάμους μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Η V.M.A. άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Administrativen sad Sofia-grad (διοικητικού πρωτοδικείου Σόφιας, Βουλγαρία).

Το εν λόγω δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν το Δικαστήριο αν είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης η άρνηση των εθνικών αρχών να καταχωρίσουν τη γέννηση τέκνου βουλγαρικής ιθαγένειας, η οποία έλαβε χώρα σε άλλο κράτος μέλος και πιστοποιείται από πιστοποιητικό γεννήσεως στο οποίο το εν λόγω κράτος μέλος αναφέρει δύο μητέρες.

Προκαταρκτικώς, η γενική εισαγγελέας J. Kokott υποστηρίζει ότι, αντιθέτως με όσα εκθέτει το εθνικό δικαστήριο, δεν μπορεί να θεωρηθεί με βεβαιότητα ότι το τέκνο διαθέτει τη βουλγαρική ιθαγένεια. Πράγματι, η κρίση αυτή αμφισβητήθηκε από τη Βουλγαρική Κυβέρνηση, δεδομένου ότι η βουλγαρική ιθαγένεια αποκτάται αυτοδικαίως από οποιοδήποτε πρόσωπο του οποίου τουλάχιστον ένας από τους γονείς είναι Βούλγαρος, ενώ στην προκειμένη περίπτωση η ταυτότητα της βιολογικής μητέρας δεν είναι γνωστή.

Ωστόσο, η γενική εισαγγελέας επισημαίνει ότι, ακόμη και στην περίπτωση που το τέκνο δεν έχει τη βουλγαρική ιθαγένεια και ως εκ τούτου δεν είναι πολίτης της Ένωσης, η κατάσταση δεν εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Στην περίπτωση αυτή παραμένει το ερώτημα αν

μία πολίτης της Ένωσης, η V.M.A., έχοντας κάνει χρήση του δικαιώματός της στην ελεύθερη κυκλοφορία και έχοντας γίνει μητέρα τέκνου με τη σύζυγό της σύμφωνα με το δίκαιο άλλου κράτους μέλους, μπορεί να απαιτήσει από το κράτος μέλος καταγωγής της να αναγνωρίσει την κατάσταση αυτή και να εκδώσει πιστοποιητικό γεννήσεως που να αναφέρει και τις δύο γυναίκες ως γονείς του τέκνου.

Στη συνέχεια, η γενική εισαγγελέας J. Kokott υπενθυμίζει ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν διέπει τους κανόνες που αφορούν την αστική κατάσταση ενός προσώπου και ιδίως τη γονική σχέση. Ωστόσο, τα κράτη μέλη οφείλουν να ασκούν τις εξουσίες τους στον τομέα αυτόν τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης. Η γενική εισαγγελέας διευκρινίζει ότι το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της Ένωσης περιλαμβάνει το δικαίωμα στον ομαλό οικογενειακό βίο τόσο στο κράτος μέλος υποδοχής όσο και στο κράτος μέλος καταγωγής ενός πολίτη της Ένωσης. Εν προκειμένω, η V.M.A. και η σύζυγός της έχουν εγκύτως αποκτήσει το καθεστώς των γονέων του τέκνου δυνάμει του ισπανικού δικαίου και διάγουν πραγματικό οικογενειακό βίο με την κόρη τους στην Ισπανία. Η μη αναγνώριση αυτών των δεσμών συγγένειας θα δημιουργούσε σοβαρά εμπόδια στον οικογενειακό βίο στη Βουλγαρία, σε σημείο μάλιστα να αποτρέψει την επιστροφή της V.M.A. στο κράτος καταγωγής της.

Οι ίδιες εκτιμήσεις ισχύουν και για την κατάσταση του τέκνου, υπό την προϋπόθεση ότι έχει τη βουλγαρική ιθαγένεια και ως εκ τούτου την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης. Επιπλέον, σύμφωνα με το βουλγαρικό δίκαιο, η έκδοση πιστοποιητικού γεννήσεως αποτελεί προϋπόθεση για την έκδοση βουλγαρικού εγγράφου ταυτότητας: η άρνηση χορηγήσεώς του θα έθετε σε κίνδυνο την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας του τέκνου.

Κατά συνέπεια, η γενική εισαγγελέας J. Kokott θεωρεί ότι η άρνηση των βουλγαρικών αρχών να εκδώσουν το ζητηθέν πιστοποιητικό γεννήσεως παρακωλύει την άσκηση των δικαιωμάτων που το δίκαιο της Ένωσης απονέμει στην V.M.A. και, εφόσον αυτό έχει βουλγαρική ιθαγένεια, στο τέκνο της.

Στη συνέχεια, η γενική εισαγγελέας εξετάζει αν η εθνική ταυτότητα την οποία επικαλέστηκε η Βουλγαρία μπορεί να δικαιολογήσει την άρνηση των βουλγαρικών αρχών. Κατά το εν λόγω κράτος μέλος, η προσβολή της εθνικής ταυτότητας έγκειται στο γεγονός ότι το ζητηθέν πιστοποιητικό γεννήσεως αποκλίνει από την έννοια της «παραδοσιακής» οικογένειας που κατοχυρώνεται στο βουλγαρικό Σύνταγμα, σύμφωνα με την οποία μπορεί να υπάρχει μόνο μία μητέρα (ή πατέρας) για ένα τέκνο. Η γενική εισαγγελέας θεωρεί ότι το οικογενειακό δίκαιο αντικατοπτρίζει την αντίληψη που έχει κάθε κράτος για την πολιτική και κοινωνική ταυτότητά του. Επομένως, ο καθορισμός των γονικών σχέσεων για τους σκοπούς του εθνικού οικογενειακού δικαίου αποτελεί στοιχείο της θεμελιώδους εκφράσεως της εθνικής ταυτότητας ενός κράτους μέλους. Αυτό συνεπάγεται ότι ο περιορισμός της εντάσεως του ελέγχου που ασκεί το Δικαστήριο είναι απαραίτητος για να διαφυλαχθεί η ύπαρξη τομέων ουσιαστικής αρμοδιότητας που επιφυλάσσονται στα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, η επίκληση αυτού του ουσιώδους στοιχείου της εθνικής ταυτότητας δεν μπορεί να υπόκειται σε έλεγχο αναλογικότητας.

Ωστόσο, σύμφωνα με τη γενική εισαγγελέα, **η υποχρέωση αναγνώρισεως των ιδρυθέντων στην Ισπανία συγγενικών δεσμών αποκλειστικά για τους σκοπούς της εφαρμογής του παραγώγου δικαίου¹ της Ένωσης σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών δεν μεταβάλλει την έννοια της γονικής σχέσης ή του γάμου στο βουλγαρικό οικογενειακό δίκαιο** ούτε οδηγεί στην εισαγωγή νέων εννοιών. Ως εκ τούτου, μια τέτοια υποχρέωση δεν θέτει σε κίνδυνο τη θεμελιώδη έκφραση της εθνικής ταυτότητας, ενώ εξαλείφει πολλά από τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία, όπως τις αβεβαιότητες που περιβάλλουν το δικαίωμα διαμονής της Βρετανίδας μητέρας του τέκνου ή τη δυνατότητά της να κυκλοφορεί μαζί με το τέκνο της. Λόγω των περιορισμένων επιπτώσεων της υποχρεώσεως αυτής στη βουλγαρική έννομη τάξη, η άρνηση

¹ Μεταξύ άλλων η οδηγία 2004/38 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ 2004, L 158, σ. 77), καθώς και ο κανονισμός (ΕΕ) 492/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, που αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της Ένωσης (ΕΕ 2011, L 141, σ. 1).

αναγνώρισεως της γονικής σχέσης του τέκνου με τη V.M.A. και τη σύζυγό της για τους σκοπούς αυτούς βαίνει πέραν του μέτρου που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών που επικαλείται η Βουλγαρία.

Ως εκ τούτου, η Βουλγαρία δεν μπορεί να αρνηθεί να αναγνωρίσει τη γονική σχέση του τέκνου για τους σκοπούς της εφαρμογής του παραγώγου δικαίου της Ένωσης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών, με την αιτιολογία ότι το βουλγαρικό δίκαιο δεν προβλέπει τον θεσμό του γάμου μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου ούτε τη μητρότητα της συζύγου της βιολογικής μητέρας ενός τέκνου. Σε περίπτωση που το τέκνο έχει τη βουλγαρική ιθαγένεια, αυτό συνεπάγεται ιδίως ότι η Βουλγαρία **πρέπει να του χορηγήσει έγγραφο ταυτότητας ή ταξιδιωτικό έγγραφο που να μνημονεύει τη V.M.A. και τη σύζυγό της ως γονείς**, προκειμένου να επιτρέψει στο τέκνο να ταξιδεύει με κάθε γονέα του ξεχωριστά.

Αντιθέτως, επικαλούμενη την εθνική ταυτότητα, η Βουλγαρία **μπορεί να δικαιολογήσει την άρνηση αναγνώρισεως της γονικής σχέσης του τέκνου**, όπως ορίζεται στο ισπανικό πιστοποιητικό γεννήσεως, ενόψει της έκδοσης πιστοποιητικού γεννήσεως που καθορίζει τη γονική σχέση του τέκνου **κατά την έννοια του εθνικού οικογενειακού δικαίου**.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το ["Europe by Satellite"](#) ☎ (+32) 2 2964106